

concerns about today's global environmental change. Our country has actively participated in the use of alternative energy and began to modernize industries. However, the insidious war that began on February 24, 2022, stopped the implementation of these projects and plans. Today, the priority is to achieve the desired victory and rebuild the country, but on the basis of new European principles and values, the priority of which is the preservation of the natural environment.

Ключові слова: воднева енергія, альтернативні джерела енергії, відновлювана енергетика, природне середовище, сталий розвиток, екологічна безпека, Європейський зелений курс.

Key words: hydrogen energy, alternative energy sources, renewable energy, natural environment, sustainable development, environmental safety, European Green Course.

ГУМЕНЮК ВІТАЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ У СПРАВАХ ПРО ВІДВЕДЕННЯ БЕЗОПЛАТНО У ВЛАСНІСТЬ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону (стаття 14 Основного Закону України) [1].

Набуття і реалізація права на землю встановлено у Розділі IV Земельного кодексу України [2].

Частиною першою статті 116 Земельного кодексу України передбачено, що громадяни та юридичні особи набувають права власності та права користування земельними ділянками із земель державної або комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування в межах їх повноважень, визначених, зокрема, Земельним кодексом України.

Відповідно до частини другої указаної статті Земельного кодексу України набуття права на землю громадянами та юридичними особами здійснюється шляхом передачі земельних ділянок у власність або надання їх у користування.

За змістом частини третьої статті 116 Земельного кодексу України безоплатна передача земельних ділянок у власність громадян провадиться, зокрема, у разі одержання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом України.

Порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами встановлений статтею 118 Земельного кодексу України.

Частиною шостою указаної статті Земельного кодексу України встановлено, що громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства, ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибної ділянки), індивідуального дачного будівництва, будівництва індивідуальних гаражів у межах норм безоплатної приватизації, подають клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України.

Частина сьома статті 118 Земельного кодексу України встановлює вимоги, у відповідності до яких відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 Земельного кодексу України, розглядає клопотання у місячний строк і дає дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або надає мотивовану відмову у його наданні.

Таким чином, першим етапом для отримання земельної ділянки у власність безоплатно є надання клопотання про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення безоплатно у власність земельної ділянки.

Було подано декілька адміністративних позовів у зазначених справах, а також заяви про забезпечення вказаного позову про заборону вчиняти будь-які дії у межах безкоштовної приватизації іншими особами стосовно бажаної земельної ділянки.

Наразі звертаю увагу на питання забезпечення позову у вказаних справах, оскільки, наприклад, ухвалою Київського окружного адміністративного суду від 12 жовтня 2020 року у справі № 320/9496/20 відмовлено у задоволенні заяви особи, яка подавала адміністративний позов [3], водночас рішенням Київського окружного адміністративного суду від 22 квітня 2021 року у справі № 320/9496/20 адміністративний позов задоволено повністю. Визнано протиправним та скасовано рішення органу місцевого самоврядування про відмову у наданні дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення безоплатно у власність земельної ділянки; зобов'язано орган місцевого самоврядування надати дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення безоплатно у власність земельної ділянки у місячний строк з дня набрання судовим рішенням законної сили [4]. Зазначене рішення суду першої інстанції у даній справі залишено без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 26 липня 2021 року, залишивши апеляційну скаргу на таке рішення Київського окружного адміністративного суду скаргника без задоволення [5].

Орган місцевого самоврядування на підставі вказаних судових рішень надав дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення безоплатно у власність земельної ділянки у місячний строк з дня набрання судовим рішенням законної сили.

Разом з тим, у період до дня набрання судовим рішенням законної сили бажана земельна ділянка, не зважаючи на судові справи, відповідно до порталу Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) [6] все-таки передана у власність іншому громадянину.

Передбачаючи можливі наслідки навіть у випадку задоволення адміністративного позову, що й відбулося, саме з цих підстав одночасно з адміністративним позовом надано заяву про забезпечення вказаного позову про заборону вчиняти будь-які дії у межах безкоштовної приватизації іншими особами стосовно бажаної земельної ділянки.

Відмовляючи у задоволенні даної заяви про забезпечення позову суд першої інстанції посилався на правову позицію Європейського суду з прав людини, викладеної в рішенні від 15.11.2007 по справі «Бендерський проти України» [7], де судові рішення мають в достатній мірі висвітлювати мотиви, на яких вони базуються.

У справі «Беелер проти Італії» [8] Європейський суд з прав людини зазначив, що будь-яке втручання органу влади у захищене право не суперечитиме загальній нормі, викладеній у першому реченні частини першої статті 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, лише якщо забезпечено «справедливий баланс» між загальним інтересом суспільства та вимогам захисту основоположних прав конкретної особи. Питання щодо того, чи було забезпечено такий справедливий баланс, стає актуальним лише після того, як встановлено, що відповідне втручання задовольнило вимогу законності і не було свавільним.

Крім того, у рішенні від 09.01.2007 у справі «Інтерсплав» проти України» [9] суд наголосив, що втручання має бути пропорційним та не становити надмірного тягаря, іншими словами воно має забезпечувати «справедливий баланс» між інтересами особи і суспільства.

За висновком суду, можливість вчинення відповідачем будь-яких дій у межах безкоштовної приватизації іншими особами стосовно бажаної земельної ділянки є припущеннями позивача та не є достатньою підставою для вжиття заходів забезпечення позову, оскільки дії відповідача, як суб'єкта земельних відносин, щодо розпорядження земельними ділянками не суперечать законодавству, а вжиття заходів забезпечення позову шляхом заборони відповідачу вчиняти будь-які дії стосовно бажаної позивачем земельної ділянки не повинно ставити позивача у завідомо вигідніше становище в порівнянні з іншими особами, які мають інтерес щодо отримання безкоштовно у власність тієї ж земельної ділянки, що й позивач.

Враховуючи пройдений шлях (починаючи з 2020 року та до дня набрання судовим рішенням законної сили у 2021 році) та передбачивши ймовірні наслідки при реалізації конституційних прав громадянина

України, надавши заяву про забезпечення позову, задля проходження першого етапу для отримання дозволу на розроблення проекту землеустрою, полягає питання у необхідності законодавцю передбачити та застосовувати нові механізми для отримання безоплатно у власність земельної ділянки.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Земельний кодекс України, 25.10.2001 № 2768-ІІІ. Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/ed20220526>
3. Ухвала Київського окружного адміністративного суду від 12 жовтня 2020 року про відмову в забезпеченні позову у справі № 320/9496/20. Єдиний державний реєстр судових рішень: <https://reyestr.court.gov.ua/>
4. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 22 квітня 2021 року у справі № 320/9496/20. Єдиний державний реєстр судових рішень: <https://reyestr.court.gov.ua/>
5. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 26 липня 2021 року у справі № 320/9496/20. Єдиний державний реєстр судових рішень: <https://reyestr.court.gov.ua/>
6. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр). Посилання: <https://land.gov.ua/>
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Бендерський проти України» (Заява № 22750/02). Посилання: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_313
8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Беєлер проти Італії». Посилання: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2462>
9. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Інтерсплав проти України». Посилання: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_194

Ключові слова: конституційні права громадянина на землю, право власності на землю, безоплатна передача земельних ділянок у власність відповідно до Земельного кодексу України, ухвала та рішення адміністративного суду першої інстанції, постанова адміністративного суду апеляційної інстанції, рішення Європейського суду з прав людини.

Key words: constitutional rights of a citizen to land, land ownership, free transfer of land ownership in accordance with the Land Code of Ukraine, decisions and decisions of the Administrative Court of First Instance, decision of the Administrative Court of Appeal, decision of the European Court of Human Rights.